

Øget fokus på udrejse – nye muligheder for asylansøgere

Aftale mellem regeringen, Enhedslisten og Liberal Alliance

Regeringen, Enhedslisten og Liberal Alliance har indgået en aftale om øget fokus på udrejse og nye muligheder for asylansøgere.

Aftaleparterne ønsker et asylsystem, som styrker forudsætningerne for en vellykket integrationsproces for de asylansøgere, der får opholdstilladelse her i landet, og forstærker indsatsen for frivillig hjemrejse for de asylansøgere, der får afslag på asyl, og som derfor skal udrejse. Aftaleparterne ønsker et asylsystem, der ikke nedbryder folk.

Samtidig understreger aftaleparterne vigtigheden af, at der i hele asylsystemet konstant er fokus på at nedbringe sagsbehandlingstiden, og at der sættes effektivt ind mod forsøg på misbrug af systemet. Aftaleparterne har derfor fastsat en målsætning om at halvere sagsbehandlingstiden i løbet af 2013.

Langvarige ophold i et asylcenter uden adgang til beskæftigelse giver mange asylansøgere en oplevelse af manglende indhold i tilværelsen. Asylansøgerfamilier med børn er særligt udsatte, fordi lange ophold i et asylcenter øger risikoen for psykiske lidelser hos børn.

Med aftalen vil asylansøgere, der samarbejder med myndighederne, få nye muligheder for at arbejde og bo uden for asylcentrene.

For det første gennemføres der en forbedring af asylansøgenes vilkår og muligheder. Den enkelte asylansøger får mulighed for at tage arbejde og flytte uden for asylcentret, hvis den pågældende samarbejder med myndighederne om oplysning af sin asylsag og – ved afslag på asyl – frivillig hjemrejse.

For det andet sættes der med aftalen fokus på bedre forhold for asylansøgerfamilier med børn. Ved adgang til udflytning og arbejde og ved beslutninger om motivationsfremmende foranstaltninger skal der tages hensyn til børnefamilier. Tilbuddene til de unge, herunder de udledsagede mindreårige, skal endvidere styrkes.

Derudover er der enighed om at ændre det eksisterende tilbud til børnefamilier om en selvstændig bolig, når familien har opholdt sig i asylsystemet i 18 måne-

der efter endeligt afslag på asyl, således at de får tilbuddet 12 måneder efter endeligt afslag på asyl.

For det tredje sættes der mere fokus på afviste asylansøgere hjemrejse og mulighederne for at få en ny start i deres hjemland. Indsatsen for afviste asylansøgere styrkes med tilbud om støtte og hjælp til hjemrejsen og en mere målrettet anvendelse af de motivationsfremmende foranstaltninger over for de asylansøgere, der ikke udrejser frivilligt.

Kriterierne for, hvem der kan opnå asyl, ændres ikke med denne aftale. Dem, der misbruger reglerne, skal sendes ud. For at sikre dette skal der sættes hårdt ind over for misbrug. Det betyder bl.a., at personer, der begår kriminalitet, ikke er omfattet af ordningen om arbejde og bolig uden for asylcentre. En asylansøger vil således være afskåret fra at arbejde og bo uden for asylcentre, hvis den pågældende begår kriminalitet, som medfører udvisning eller en betinget eller ubetinget fængselsstraf.

For det fjerde er aftaleparterne enige om, at den gennemsnitlige sagsbehandlingstid på det samlede asylområde skal halveres inden udgangen af 2013, således at asylansøgere ikke skal leve med usikkerheden om deres asylansøgning unødigt længe.

På grund af den akutte indkvarteringsituation, der opstod henover sommeren 2012, åbnede Udlændingestyrelsen helt ekstraordinært et midlertidigt asylcenter i bydelen Vollsmose i Odense. Udlændingestyrelsen indgik en midlertidig kontrakt med udlejer om at anvende adressen som asylcenter året ud. Lukningen af centeret i Vollsmose fremskyndes, således at centeret lukkes pr. 1. december 2012. Det skal i videst muligt omfang undgås at etablere indkvarteringspladser i udsatte boligområder.

Midler til en styrkelse af undervisnings- og aktiveringsindsats, hvortil der er afsat 30,0 mio. kr., modsvares af en tilsvarende sum til en mere målrettet indkvartering af asylansøgere (modtage- og udrejsecentre).

Aftalen indeholder følgende hovedpunkter:

En mere meningsfuld hverdag med adgang til arbejde og udflytning og styrket undervisning og aktivering

Der skabes nye muligheder for asylansøgere under deres ophold her i landet. Asylansøgere, der medvirker til asylsagens behandling og – ved afslag – egen hjemrejse, får adgang til arbejde og bolig uden for asylcentre. Samtidigt styrkes mulighederne for undervisning og aktivering. Det vil understøtte en vellykket integration af de asylansøgere, der får asyl, og grundlaget for frivillig hjemvenden for de asylansøgere, der får afvist deres ansøgning.

Adgang til arbejde og udflytning

- Asylansøgere, der medvirker til asylsagens behandling, får mulighed for at tage arbejde og flytte i egen bolig efter at have opholdt sig her i landet i en periode på 6 måneder, der regnes fra tidspunktet for indgivelse af ansøgningen om asyl her i landet.

Mulighed for udflytning

Aftaleparterne er enige om, at *adgangen til udflytning* skal omfatte tre muligheder:

- For det første får asylansøgere adgang til selv at skaffe sig en bolig uden for et asylcenter, som de pågældende asylansøgere selv betaler for (*egenfinansieret bolig*). Udflytning i egen bolig kan ske, når nogle grundlæggende betingelser er opfyldt. Der stilles bl.a. krav om, at den enkelte kan forsørge sig selv og sin eventuelle familie, ligesom der stilles nogle grundlæggende krav til boligens standard.

En asylansøger, der er udflyttet i egenfinansieret bolig, og som efterfølgende mister sit arbejde, skal have mulighed for at blive boende i boligen i en kortere periode og i denne periode have mulighed for at søge at finde nyt arbejde. Adgangen til i en ledighedsperiode at blive boende i en egenfinansieret bolig uden for et asylcenter skal betinges af, at den pågældende kan forsørge sig selv gennem opsparing af egne midler.

- For det andet etableres der – inden for de afsatte økonomiske rammer – *tilbud om en selvstændig bolig i tilknytning til et asylcenter*. Ved tilbud om selvstændig bolig er den enkelte fortsat tilknyttet et asylcenter og un-

dergivet Udlændingestyrelsens forsørgelsespligt og tilbud om undervisning og aktivering gennem indkvarteringsoperatøren.

Tilbud om en selvstændig bolig målrettes de asylansøgere, hvis generelle situation styrkes mest af en udflytning. Dette kan f.eks. særligt være tilfældet, hvis der er tale om en familie med børn, men inden for de afsatte midler kan der dog gives en bredere kreds af asylansøgere adgang til tilbuddet.

- Og for det tredje udvides de gældende muligheder for *privat indkvartering*, således at der gives adgang hertil under forudsætning af, at den pågældende fortsat er tilknyttet og dermed løbende kan være i kontakt med et asylcenter.

Ved udflytning fra et asylcenter skal principperne i integrationsloven om boligplacering af flygtninge finde anvendelse. Den enkelte asylansøger kan således ikke tage eller tilbydes bopæl i en kommune, der efter integrationsloven ikke skal modtage flygtninge. Aftaleparterne skal i den forbindelse anføre følgende:

- Om den situation, hvor en asylansøger er udflyttet og senere meddeles asyl, bemærkes, at det afgøres efter integrationslovens regler, om asylansøgeren kan blive boende i den pågældende kommune. Det sker som udgangspunkt på grundlag af de aftalte eller fastsatte kommunekvoter, den pågældende flygtnings personlige forhold samt forholdene i kommunen.
- Aftaleparterne ønsker, at en udflyttet asylansøger i videst muligt omfang kan blive boende i den kommune, hvor den pågældende allerede har bolig og beskæftigelse. I de få tilfælde, hvor kommunens kvote på tidspunktet for boligplacering af den pågældende er opbrugt, forpligtes Udlændingestyrelsen til i forbindelse med boligplaceringen at forespørge kommunen, om der er særlige grunde til, at den pågældende og dennes eventuelle familie ikke skal boligplaceres i kommunen. I Udlændingestyrelsens beslutning skal der lægges særlig vægt på kommunens indstilling.

Adgang til arbejdsmarkedet

Adgang til arbejdsmarkedet skal gælde uafhængigt af, om den pågældende er udflyttet, eller om den pågældende fortsat er indkvarteret på eller i tilknytning til et asylcenter.

For bl.a. at sikre ordnede forhold for den enkelte asylansøger skal der fastsættes en række betingelser vedrørende f.eks. løn- og ansættelsesvilkår, der skal være opfyldt for, at en asylansøger kan tage det konkrete arbejde.

- Den enkelte *asylansøgers identitet* skal være godtgjort, og *løn- og ansættelsesvilkår* skal svare til andre lønmodtagere i tilsvarende ansættelsesforhold og være sædvanlige for det danske arbejdsmarked. Dette kan bl.a. medvirke til at beskytte den enkelte asylansøger, der ofte kan være i en mere udsat position end andre arbejdstagere.
- Som udgangspunkt skal Udlændingestyrelsen godkende, at betingelserne for at tage beskæftigelse er opfyldt. Aftaleparterne ønsker dog at etablere en særlig hurtig og ubureaukratisk procedure for adgang til arbejdsmarkedet. En sådan procedure etableres som en ordning med *forhåndsregistrering*, hvorefter overenskomstdækkede virksomheder generelt kan godkendes til at ansætte asylansøgere, uden at Udlændingestyrelsen skal godkende det konkrete ansættelsesforhold. I sager, hvor der skal ske godkendelse, er aftaleparterne enige om, at godkendelse i ukomplicerede sager som hovedregel skal kunne gives inden for en måned efter indgivelse af ansøgning.
- En asylansøger, der opnår beskæftigelse og dermed lønindkomst, skal være *skattepligtig* af den pågældendes lønindkomst. Dette vil ske efter en administrativ enkel ordning med bruttobeskatning.
- Adgang til arbejdsmarkedet omfatter enhver form for *ordinær beskæftigelse* uden offentligt tilskud, men ikke en mulighed for at udøve selvstændig erhvervsvirksomhed, hvilket kan være vanskeligt uden et egentligt opholdsgrundlag. Adgangen til at tage beskæftigelse omfatter såvel *fuldtids- som deltidsbeskæftigelse*.
- En asylansøger, der tilbydes beskæftigelse i en stilling, der er omfattet af udlændingelovens regler om ophold som led i beskæftigelse, kan henvises til at indgive en ansøgning om opholdstilladelse efter denne bestemmelse, men den pågældende har fortsat adgang til at få godkendt beskæftigelsen af Udlændingestyrelsen efter den her foreslåede adgang for asylansøgere til at tage beskæftigelse.

Om adgang til ydelser og tilbud

En asylansøger, der er indkvarteret på et asylcenter eller i en selvstændig bolig i tilknytning til et asylcenter, forsørges af Udlændingestyrelsen. Det betyder, at den enkelte bl.a. modtager kontante ydelser, vederlagsfri indkvartering og en række undervisnings- og aktiveringstilbud.

For denne gruppe af asylansøgere er aftaleparterne enige om:

- At Udlændingestyrelsen ikke skal yde kontante ydelser til en asylansøger, der gennem beskæftigelse kan opnå et selvforsørgelsesgrundlag, ligesom den pågældende – hvis denne er indkvarteret vederlagsfrit – må betale for fortsat adgang til indkvartering,
- at fradrag for lønindkomst i forsørgelse og betaling for indkvartering skal ske efter et krone for krone-princip, og
- at den enkelte asylansøger, der opnår beskæftigelse, kan deltage i de undervisnings- og aktiveringstilbud, som gives efter udlændingelovens regler, i det omfang ansættelsesforholdet ikke er til hinder herfor.

For de asylansøgere, der er flyttet i egenfinansieret bolig, og som er selvforsørgende gennem beskæftigelse, er aftaleparterne enige om:

- At de pågældende skal have adgang til tilbud om sundhedshjælp og skole til deres børn m.v. i samme omfang som andre asylansøgere,
- at de pågældende kan deltage i de undervisnings- og aktiveringstilbud, som gives efter udlændingelovens regler, i det omfang ansættelsesforholdet ikke er til hinder herfor, og
- at de pågældendes familie, der er flyttet med i egenfinansieret bolig, skal have adgang til at deltage i undervisning og aktivering efter udlændingelovens regler i samme omfang som asylansøgere, der er indkvarteret i et asylcenter.

Krav om medvirken

Adgang til arbejdsmarkedet og udflytning skal betinges af et krav om medvirken. Det indebærer, at en asylansøger er forpligtet til at medvirke til oplysningen af sin asylsag og – i tilfælde af afslag på asyl – at udrejse og til i øvrigt at medvirke til at tilvejebringe forudsætningen for udrejsen.

Kravet om medvirken skal *aktuelt* være opfyldt på det tidspunkt, hvor asylansøgeren ønsker adgang til arbejdsmarkedet og udflytning, og kravet skal *løbende* være opfyldt, når den pågældende er udflyttet og/eller har arbejde. Medvirker en asylansøger ikke til sagens behandling, eller ophører asylansøgeren med at medvirke, indebærer dette, at den pågældende ikke længere kan være omfattet af ordningen.

Ved beslutning om, hvorvidt en asylansøger skal tilbydes en selvstændig bolig uden for at asylcenter, skal indgå, om den pågældende tidligere har været udflyttet, men er blevet tilbageflyttet på grund af manglende medvirken. I så fald skal andre asylansøgere, som afventer udflytning, som udgangspunkt først gives tilbud om selvstændig bolig. Den pågældende skal dog ikke afvente senere ankomne asylansøgers udflytning.

Aftaleparterne er endvidere enige om, at der i nogle særlige tilfælde konkret skal kunne gøres undtagelse fra kravet om medvirken:

- En enkeltstående afvisning af medvirken skal således ikke have konsekvenser, hvis den pågældende, der er udflyttet, straks genoptager sin medvirken.
- Manglende medvirken på grund af lovligt forfald (som f.eks. sygdom) skal heller ikke have konsekvenser for adgangen til udflytning og arbejde.
- Kravet om medvirken kan modificeres, bl.a. hvis hensyn til børnenes skolegang og trivsel taler væsentligt for fortsat ophold uden for et asylcenter, selv om en eller begge forældre i en kortere periode ikke medvirker.

Asylansøgere, der har fået afslag på asyl, skal vende tilbage til deres hjemland. Medvirker den afviste asylansøger til planlægning m.v. af hjemrejsen, vil den pågældende have adgang til arbejde og udflytning indtil hjemrejsen.

I nogle tilfælde kan en hjemvenden være forbundet med generelle vanskeligheder, hvor hjemlandet ikke ønsker at modtage de pågældende afviste asylansøgere, uanset om de medvirker. Aftaleparterne finder, at en afvist asylansøger i sådanne tilfælde skal have adgang til arbejde og udflytning, uanset om kravet om medvirken konkret er opfyldt.

I andre tilfælde kan der være tale om, at det på grund af den sikkerhedsmæssige og menneskeretlige situation i et land er besluttet at berostille tvangsmæssige udsendelser til det pågældende land. I sådanne tilfælde, hvor der er generelle udsendelsesvanskeligheder, som den afviste asylansøgers medvirken ikke vil ændre på, skal manglende medvirken ikke have konsekvenser, hvis ansøgeren på tidspunktet for berostillelsen er bosat uden for et asylcenter.

Kravet om medvirken vil genindtræde, så snart udlændingemyndighederne op hæver berostillelsen af de tvangsmæssige udsendelser til det givne land.

Udlændingestyrelsen skal vejlede den enkelte asylansøger, der ønsker at tage arbejde eller flytte fra asylcentret, om vilkårene herfor, herunder om kravet om medvirken. Vejledningen skal gives mundtligt og skriftligt.

Asylansøgere, der er udflyttet, skal grundigt orienteres om konsekvenserne, hvis de ophører med at medvirke, således at medvirken kan genoptages, og asylansøgeren og dennes eventuelle familie dermed kan forblive udflyttet. Orienteringen skal gives mundtligt og skriftligt.

Undtagelse af bestemte grupper fra udflytning og arbejdsmarked

Aftaleparterne er enige om, at *visse grupper af asylansøgere ikke skal have adgang til arbejde og bolig uden for asylcentre*. Det drejer sig om følgende grupper:

- Asylansøgere omfattet af *Dublin-proceduren*, hvor der tages stilling til, om ansøgningen om asyl overhovedet skal behandles her i landet,
- asylansøgere, hvis sag behandles efter *åbenbart grundløs haster-proceduren*, eller hvis sag efter Udlændingestyrelsens beslutning behandles efter *åbenbart grundløs-proceduren*,
- asylansøgere, der opholder sig her i landet på *tålt ophold*,
- asylansøgere, der begår kriminalitet, som medfører, at den pågældende udvises, og
- asylansøgere, der begår kriminalitet, som ikke medfører udvisning, hvis den pågældende får en betinget eller ubetinget fængselsstraf.

En asylansøger, der er i arbejde eller er flyttet ud, vil skulle ophøre hermed og vil også fremover som asylansøger være afskåret fra udflytning og arbejde, hvis den pågældende begår kriminalitet, som medfører udvisning eller en betinget eller ubetinget frihedsstraf.

Godkendelse af beskæftigelse og bolig

- Udlændingestyrelsen skal godkende dels påbegyndelse af beskæftigelse, dels udflytning i en bolig uden for asylcentrene, og der skal indgås en kontrakt herom mellem styrelsen og asylansøgeren. Udlændingestyrelsen skal i den forbindelse påse, at ansættelsesforholdet og boligen (ved egenfinansieret bolig) opfylder de foreslåede betingelser herfor.
- Som anført indføres der endvidere en ordning med forhåndsregistrering af overenskomstdækkede virksomheder, hvorved der kan opnås en hurtig procedure for adgang til arbejdsmarkedet.
- Det skal sikres, at myndighederne har mulighed for at komme i kontakt med den enkelte asylansøger, uanset at denne er flyttet ud, og myndighederne skal derfor have kendskab til den pågældendes opholdssted. Dette sikres med godkendelsesordningen.

Styrkelse af tilbud om aktivering og undervisning

Nogle asylansøgere har behov for at bevare kontakten til asylcentret og kan kun vanskeligt finde beskæftigelse.

For at styrke denne gruppe af asylansøgere muligheder for at opnå beskæftigelse – her i landet eller efter en hjemvenden ved afslag på asyl – er aftaleparterne enige om at give adgang til *styrkede tilbud om undervisning og aktivering*. Denne del af aftalen bygger på følgende forudsætninger:

- Tilbuddene til asylansøgere skal sætte fokus på mulighederne for uddannelse, selvforsørgelse og beskæftigelse til gavn for integrationen her i landet for de, der senere meddeles opholdstilladelse her i landet, ligesom der for de asylansøgere, der har fået afslag, skal sættes klar fokus på genetablering i hjemlandet. Dette vil gælde udmøntningen af de nu afsatte midler, men også den øvrige indsats inden for de eksisterende rammer.

Aftaleparterne er enige om følgende konkrete forbedringer af tilbuddene til asylansøgere:

- Den obligatoriske engelskundervisning, der tilbydes i fase II, suppleres af et tilbud om danskundervisning. Asylansøgerkurset, der tilbydes asylansøgere i fase I, justeres med mere vægt på bl.a. arbejdsmarkedsforhold.
- Adgang til lønnet praktikforløb som led i en ungdomsuddannelse.
- Mulighederne for eksterne undervisnings- og aktiveringstilbud for voksne asylansøgere styrkes ved f.eks. tilbud om undervisning på produktionskoler eller deltagelse i arbejdsmarkedsuddannelser (AMU-kurser).
- Blandt andet på baggrund af muligheden for beskæftigelse for forældre i asylcentre gennemføres en styrkelse af børne- og ungegruppens aktiviteter, således at der sikres bedre mulighed for pasnings- og klubtilbud under ophold i asylcentret.
- I den undervisning, der gives i den afsluttende fase efter endeligt afslag på asyl, fokuseres på at styrke de enkeltes muligheder for at begå sig sprogligt i hjemlandet efter tilbagevenden dertil.
- Som led i styrkelsen af aktiverings- og undervisningstilbuddene vil der blive etableret en forsøgsordning, hvor eksterne aktører inddrages i forbindelse med gennemførelse af tilbud til asylansøgere. Det skal sikres, at eksterne aktører med viden og særlige kompetencer inddrages i arbejdet. Der kan f.eks. være fokus på projekter, som omfatter aktiviteter såsom sportsaktiviteter, orientering om indslusning på arbejdsmarkedet og forholdene på arbejdsmarkedet i øvrigt, socialt netværk eller mere generelt tværkulturelle aktiviteter, ligesom der kan sættes fokus på projekter, hvor asylansøgerne har medindflydelse på projektets konkrete udformning og udmøntning. Der vil fra de midler, der afsættes til en styrkelse af undervisnings- og aktiveringsindsatsen, blive reserveret 5 mio. kr. årligt til forsøgsordningen, der fordeles af Udlændingestyrelsen. Forsøgsordningen vil blive vurderet efter en periode på 2 år.

Bedre forhold for asylansøgerfamilier med børn og for uledsagede mindreårige asylansøgere

Det er ofte børnefamilier, der er de mest udsatte ved lange ophold i asylcentre og fraværet af en meningsfuld tilværelse. Aftaleparterne er enige om, at der skal være et særskilt fokus på at forbedre forholdene for familier med børn:

- Ved adgang til udflytning og arbejde skal der i høj grad tages hensyn til børnene.
- Tilbuddet om udflytning i en særlig bolig i tilknytning til et asylcenter skal således målrettes de asylansøgere, hvis generelle situation styrkes mest af en udflytning. Dette vil bl.a. særligt gælde familier med børn.
- Kravet om medvirken kan modificeres i tilfælde, hvor hensyn til børnenes skolegang og trivsel taler væsentligt for fortsat ophold uden for et asylcenter, selv om en eller begge forældre i en kortere periode ikke medvirker.
- Der skal tages hensyn til familier med børn, når der træffes beslutning om motivationsfremmende foranstaltninger. Således skal det i den fremtidige ordning indgå som et hensyn, såfremt der er tale om en familie med mindre børn. Ved beslutning om overførsel til et udsendelsescenter skal Udlændingestyrelsen tage hensyn til børnenes situation. F.eks. kan det indgå som et hensyn, at mindre børn skal have mulighed for at fortsætte skolegang længst muligt, således at overførsel først sker når udrejse er umiddelbart forestående. Hensynet til børn skal på samme vis indgå ved beslutning om andre motivationsfremmende foranstaltninger.
- Der skal i Udlændingestyrelsen sikres et særligt fokus på børnenes situation ved, at ansvaret for håndtering af sager vedrørende børn i indkvarteringsystemet fremover skal håndteres af en særlig taskforce. Formålet med taskeforcen er at styrke Udlændingestyrelsens fokus på sådanne sager vedrørende indkvartering af børn og samtidig styrke opsamling af viden og kompetencer på området.

Det eksisterende tilbud om særlige boliger til børnefamilier efter 18 måneders ophold i asylsystemet

Der gives i dag tilbud om udflytning i særlige boliger til afviste asylansøgerfamilier med børn, når familien har opholdt sig i asylsystemet i over 18 måneder efter endeligt afslag på asyl. Tilbuddet gives, uanset om de pågældende medvirker.

- Den nuværende ordning med mulighed for udflytning til særlige boliger for børnefamilier ændres, således at kravet om 18 måneders ophold efter endeligt afslag på asyl ændres til 12 måneder.

En styrkelse af tilbuddene til de unge

- Der skal sættes fokus på de unge. De skal bl.a. have adgang til lønnet praktik som led i en ungdomsuddannelse. Det gælder også unge asylansøgere, der er udflyttet sammen med deres forældre.
- Midlerne til en styrket aktiverings- og undervisningsindsats målrettes i særlig grad de unge.
- I den undervisning, der gives i den afsluttende fase efter endeligt afslag på asyl, fokuseres på at styrke de enkeltes muligheder for at begå sig sprogligt i hjemlandet efter tilbagevenden dertil.

Varetagelse af særlige hensyn til uledsagede mindreårige og sårbare i øvrigt

Aftaleparterne er enige om følgende:

- Uledsagede mindreårige asylansøgere vil være omfattet af adgangen til arbejde og udflytning, hvis de ud fra en konkret vurdering skønnes at have den fornødne modenhed til at kunne varetage et arbejde og kunne klare sig i hverdagen.
- Uledsagede mindreårige asylansøgere skal som udgangspunkt indkvarteres på de særlige asylcentre til børn og unge, hvor der er uddannet personale. De er således ikke indkvarteret sammen med andre voksne asylansøgere, før de fylder 18 år.
- I forbindelse med etableringen af de selvstændige boliger i tilknytning til asylcentre (udbudsstyret tilbud om bolig) skal der efter behov være

mulighed for at etablere bofællesskaber for uledsagede mindreårige asylansøgere.

- Det skal også sikres, at der i forbindelse med arbejdet med en mere hensigtsmæssig anvendelse af asylcentrene og indkvarteringen i øvrigt er tilstrækkelig kapacitet til at håndtere uledsagede mindreårige og sårbare personer i øvrigt, hvilket bl.a. kan ske ved anvendelse af de selvstændige boliger som bofællesskaber. Det skal endvidere sikres, at der er tilstrækkelig kapacitet til at varetage særlige hensyn ved indkvartering, f.eks. af asylansøgere der tilhører seksuelle minoriteter og transkønnede.

Styrket fokus på afviste asylansøgers hjemrejse og muligheder for en ny start i hjemlandet

Den danske udlændingelovgivning bygger på det grundlæggende princip, at en udlænding, der modtager et endeligt afslag på asyl, har pligt til at udrejse af landet. Har en udlænding, der har søgt om asyl, fået afslag på ansøgningen om asyl, er det således konstateret, at den pågældende ikke har behov for beskyttelse her i landet og ikke er i risiko for forfølgelse, dødsstraf eller tortur m.v. ved en tilbagevenden til hjemlandet. Den pågældende skal derfor udrejse og dermed efterleve afgørelsen om afslag på asyl.

Udrejser udlændingen ikke frivilligt, drager politiet omsorg for udrejsen.

I dag afviser for mange afviste asylansøgere at rejse hjem. Dette er ikke ønskeligt – hverken af hensyn til den enkelte asylansøger eller for asylsystemets bæredygtighed.

Fokus på afviste asylansøgers hjemrejse og muligheder for en vellykket genetablering i hjemlandet skal derfor styrkes.

Frivillig udrejse er altid er at foretrække. På den baggrund er aftaleparterne enige om en række initiativer som led i en styrket fokus på hjemrejse og reintegration. Med de forbedrede vilkår for afviste asylansøgere vil grundlaget for hjemrejse blive styrket. Den enkelte får således et bedre fundament for reintegration i hjemlandet.

Aftaleparterne er endvidere enige om en mere målrettet indsats over for de afviste asylansøgere, som ikke udrejser frivilligt efter endeligt afslag på asyl. Der skal fremover sættes yderligere fokus på fremme af frivillig hjemvenden.

- Afviste asylansøgere skal modtage uvildig rådgivning om mulighederne for genetablering i hjemlandet, ligesom de gældende muligheder for at modtage økonomisk støtte efter udlændingelovens regler forbedres.
- Aktiverings- og undervisningstilbuddene til asylansøgere skal styrkes. Der skal generelt sættes fokus på at styrke den enkeltes muligheder for selvforsørgelse, beskæftigelse og uddannelse til gavn for en vellykket tilbagevenden og reintegration i hjemlandet eller integration her i landet.

Mere målrettet anvendelse af de motivationsfremmende foranstaltninger

I forlængelse af Rigspolitiets anbefalinger til Embedsmandsudvalget er aftaleparterne enige om, at anvendelsen af de motivationsfremmende foranstaltninger – der i dag skal anvendes generelt over for alle afviste asylansøgere – bør afløses af en mere målrettet anvendelse.

Den mere målrettede anvendelse af de motivationsfremmende foranstaltninger skal bygge på følgende principper:

- Der skal ske en klar markering over for den enkelte asylansøger, når denne får et endeligt afslag på asyl, således at det står klart, at den pågældende skal udrejse. Afviser den pågældende at medvirke, skal de motivationsfremmende foranstaltninger i form af *administrativ udvisning* og *kostpengeordningen* ligesom i dag finde anvendelse.
- Det skal herudover i højere grad være muligt at vurdere, hvilke foranstaltninger der bedst muligt kan fremme eller tilskynde den enkelte til udrejse. En sådan mere målrettet anvendelse – i stedet for den nuværende generelle og standardiserede brug – af de motivationsfremmende foranstaltninger kan medvirke til at sikre en mere effektiv udsendelse.
- I forhold til de øvrige motivationsfremmende foranstaltninger (*overflytning til udrejsecenter, meldepligt og frihedsberøvelse*) er der derfor enighed om, at anvendelsen af disse foranstaltninger – der i dag skal anvendes generelt over for alle afviste asylansøgere – bør afløses af en mere målrettet anvendelse, således at det i praksis bliver muligt i højere grad at

vurdere, hvilke foranstaltninger der bedst muligt kan fremme eller tilskynde den enkelte til en frivillig udrejse. Når der træffes beslutning om motivationsfremmende foranstaltninger, skal der tages hensyn til børn.

Styrket rådgivning og økonomisk støtte til tilbagevenden

Aftaleparterne er endvidere enige om, at en mere målrettet anvendelse af de motivationsfremmende foranstaltninger bør suppleres af mulighed for mere konkret at styrke den enkeltes grundlag for en frivillig hjemrejse. Dette kan ske gennem en hurtig og fokuseret rådgivning af den enkelte om mulighederne for hjemrejse og genetablering i hjemlandet, der tilskynder til frivillig hjemrejse.

- Aftaleparterne er i den forbindelse enige om at udvide fristen efter afslag på asyl med op til 15 dage for at medvirke til udrejse og modtage den økonomiske hjælp, der i dag gives efter udlændingelovens regler til afviste asylansøgere, der medvirker til egen udrejse (ca. 3.800 kr. pr. person over 18 år og ca. 1.900 kr. pr. person under 18 år).

Mere målrettet indkvartering af asylansøgere i centersystemet

Med de aftalte initiativer sikres en væsentlig forbedring af vilkårene for asylansøgere. De forbedrede vilkår omfatter bl.a. tilbud om selvstændig bolig, som vil give en stor gruppe af asylansøgere mulighed for at bo uden for et asylcenter.

Aftaleparterne ønsker at sikre, at der kommer ordentlige forhold for de asylansøgere, der fortsat indkvarteres i landets asylcentre. Den foreslåede forbedring af tilbuddene om undervisning og aktivering vil bl.a. tilgodese netop denne gruppe af asylansøgere.

Aftaleparterne er endvidere enige om, at der skal ske en mere målrettet indkvartering af asylansøgere i centersystemet.

Tilbuddene om udflytning giver mulighed for en bedre og mere hensigtsmæssig anvendelse af de eksisterende asylcentre. I dag fungerer nogle asylcentre både som modtagecenter og som udrejsecenter. Nyankomne asylansøgere indkvarteres således sammen med asylansøgere, som har fået afslag på asyl, og som skal udrejse.

- Nyankomne asylansøgere, der indgiver ansøgning om asyl her i landet, skal så vidt muligt indkvarteres i modtagecentre, der er målrettet denne gruppe af asylansøgere, og hvor denne gruppe asylansøgers behov bedre kan tilgodeses. En del af den samlede bevilling reserveres derfor til dette formål.

I forbindelse med udmøntningen af adgangen til arbejde og udflytning vil regeringen derfor sideløbende arbejde for en mere hensigtsmæssig anvendelse af asylcentre i overensstemmelse med ovenstående. Herved opnås samtidig, at de afviste asylansøgere i videst muligt omfang indkvarteres i asylcentre, hvor deres fokus på hjemrejse og genetablering i hjemlandet bedst muligt kan håndteres og støttes.

Støtte til modtagelse og reintegration i hjemlandet

- Der skal fremover sættes yderligere fokus på fremme af frivillig hjemvenden. Det kan f.eks. være gennem modtage- og reintegrationsprojekter i hjemlandet, der kan knytte sig til den rådgivning, den pågældende modtager her i landet.

Hurtigere behandling af asylsager mindsker perioden med usikkerhed

Aftaleparterne er enige om, at den samlede sagsbehandlingstid på asylområdet skal være så kort som muligt. En kort sagsbehandlingstid understøtter en række hensyn. Det gælder bl.a. hensynet til at give asylansøgerne en hurtig afgørelse, så perioden med usikkerhed om fremtiden mindskes. En hurtig sagsbehandling understøtter også hensynet til en effektiv ressourceanvendelse på indkvarteringsområdet.

- Der afsættes midler til styrkelse af sagsbehandlingen på det samlede asylområde. Midlerne vil alt andet lige kunne bidrage til at halvere den nuværende gennemsnitlige sagsbehandlingstid i Udlændingestyrelsens realitetsbehandling, Flygtningenævnet og sager om humanitær opholdstilladelse i løbet af 2013.

Økonomi og opfølgning

Aftalen er en udmøntning af aftalen om finansloven for 2012, hvor der blev afsat en økonomisk ramme på 286 mio. kr. årligt til initiativer til forbedring af asylansøgnernes vilkår, herunder udflytning fra asylcentre.

Gennemførelse af aftalen

Gennemførelse af dele af aftalen kræver ændringer af udlændingeloven. Et lovforslag med de nødvendige lovændringer vil blive fremsat med henblik på vedtagelse i foråret 2013.

Udmøntning af andre dele af aftalen vil kunne påbegyndes umiddelbart efter aftalens indgåelse med henblik på gennemførelse hurtigst muligt. Det gælder bl.a. tilvejebringelse af flere selvstændige boliger i tilknytning til asylcentre med henblik på flere børnefamiliers udflytning til disse og nedbringelse af sagsbehandlingstiden.

De forbedrede tilbud om udflytning forudsætter, at der tilvejebringes de fornødne boliger.

Aftalen forventes fuldt gennemført inden for 2 år.

Opfølgning

Aftaleparterne ønsker, at regeringen løbende overvejer og styrker arbejdet med at udsende afviste asylansøgere, således at antallet af afviste asylansøgere i udsendelsesposition markant nedbringes. Aftaleparterne er enige om at følge udviklingen på udsendelsesområdet og gøre status hvert halve år.

Aftaleparterne er ligeledes enige om at følge sagsbehandlingstiderne halvårligt.

Udviklingen efter udmøntningen af de omhandlede initiativer til forbedring af asylansøgnernes vilkår og status på forbrug af den samlede bevilling følges løbende, og aftaleparterne er enige om at mødes 1 år efter aftalens indgåelse og derefter hvert halve år, ligesom det efter en periode på 2 år skal vurderes, om den etablerede ordning fungerer efter hensigten.